

FRANSUZ TILINI O'RGANISHDA BADIY ADABIYOTNING O'RNI

Ergashova Durdona

*O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti Roman german filologiyasi
fakulteti fransuz tili yo'nalishi 4-bosqich talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada fransuz tilini o'rganish jarayonida badiiy adabiyotning tutgan o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Badiiy asarlar til o'rganish jarayonida lug'at boyligini kengaytirish, talaffuzni shakllantirish va madaniy kontekstni tushunish imkonini beradi. Maqolada fransuz adabiyotining yetakchi namunalari, ularning til o'rganish jarayonidagi roli hamda samarali o'qish usullari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Fransuz tili, badiiy adabiyot, til o'rganish, madaniyat, lingvistika, klassik va zamonaviy adabiyot, so'z boyligi.

Kirish

Fransuz tili dunyoning eng keng tarqalgan va muhim tillaridan biri hisoblanadi. Uni o'rganish jarayoni faqatgina grammatik qoidalarini o'zlashtirishdan iborat emas, balki so'z boyligini oshirish, talaffuzni shakllantirish va madaniy kontekstni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayonda badiiy adabiyot muhim vositalardan biri sifatida ajralib turadi.

Badiiy adabiyot til o'rganishda turli xil vazifalarni bajaradi: yangi so'z va iboralarni o'rgatish, tilning tabiiy muhitini tushunish, madaniyat va mentalitet bilan tanishtirish. Shuningdek, badiiy matnlar grammatik tuzilmalarning amaliy qo'llanilishini tushunishga yordam beradi.

Fransuz tilini o'rganishda badiiy adabiyotning roli

Badiiy adabiyot til o'rganish jarayonining ajralmas qismi bo'lib, u quyidagi jihatlar bilan ahamiyatlidir:

So'z boyligini oshirish. Matnlarni o'qish orqali yangi so'z va iboralarni kontekstda tushunish osonlashadi.

Grammatik ko'nikmalarni rivojlantirish. Adabiy matnlarda grammatik tuzilmalarning real qo'llanilishi kuzatiladi.

Talaffuz va intonatsiyani shakllantirish. Ovozli o'qish va audio kitoblar yordamida to'g'ri talaffuzni shakllantirish mumkin.

Madaniyat va mentalitetni tushunish. Fransuz adabiyoti ushbu tilni ona tili sifatida ishlatadigan xalqning madaniyati, urf-odatlarini va tarixini tushunishga yordam beradi.

Fransuz adabiyotining klassik va zamonaviy namunalarini o'rganish

Fransuz adabiyoti juda boy va ko'p qirrali bo'lib, uni quyidagi asosiy davrlarga bo'lish mumkin:

Klassik adabiyot (XVII–XIX asrlar) – Molyer, Viktor Gyugo, Aleksandr Dyuma kabi yozuvchilarning asarlari til o'rganishda katta ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy adabiyot (XX–XXI asrlar) – Alber Kamyu, Marsel Prust, Anna Gavalda kabi yozuvchilarning asarlari bugungi kun fransuz tilini tushunish va o'rganishda muhim manba hisoblanadi.

Barcha asarlar turli murakkablik darajasiga ega bo'lib, boshlang'ich bosqichdagilar uchun oddiy matnlar, rivojlangan o'quvchilar uchun esa murakkab badiiy uslubdagi asarlar tavsiya etiladi.

Badiiy adabiyotdan samarali foydalanish usullari

Badiiy matnlardan samarali foydalanish uchun quyidagi metodlardan foydalanish tavsiya etiladi:

Bosqichma-bosqich o'qish. Yangi o'rganilayotgan so'zlarni lug'at yordami bilan tushunish va o'qish jarayonida o'zlashtirish.

Muayyan janrdagi kitoblarni tanlash. Hikoyalar, romanlar, pyesalar va she'rlar orqali turli til unsurlarini o'rganish.

Audiokitoblardan foydalanish. Matnni eshitish va uni o'qish orqali talaffuz hamda so'z boyligini bir vaqtda rivojlantirish.

Konspekt va fikr bildirish. O'qilgan kitob haqida yozma yoki og'zaki fikr bildirish orqali yozish va nutq malakalarini rivojlantirish.

Xulosa

Badiiy adabiyot fransuz tilini o'rganish jarayonida juda muhim vosita bo'lib, u so'z boyligini oshirish, grammatik tuzilmalarni tushunish, talaffuzni rivojlantirish va madaniy kontekstni o'zlashtirishda katta ahamiyatga ega. To'g'ri tanlangan kitoblar va samarali o'qish usullari yordamida til o'rganish jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'lishi mumkin.

Badiiy adabiyot til o'rganish jarayonini yanada qiziqarli, samarali va madaniy jihatdan boy qiladi.

Birinchidan, badiiy asarlar lingvistik jihatdan qimmatli manba bo'lib, o'quvchilarga so'zlarning haqiqiy kontekstda qanday ishlatilishini ko'rsatadi. Bu, ayniqsa, idiomatik ifodalar, frazeologik birliklar va nutqiy uslublarni o'rganishda foydalidir. Badiiy adabiyot orqali til o'rganuvchilar har bir so'z yoki iboraning semantik nuance-larini tushunib borishadi, bu esa tarjima qilish va og'zaki muloqotda aniq fikr bildirish uchun juda muhimdir.

Ikkinchidan, badiiy adabiyot o'quvchilarning yozma va og'zaki nutq qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Matnlar asosida insho yozish, muhokama qilish yoki mazmunni tahlil qilish orqali o'quvchilar o'z fikrlarini mantiqiy va grammatik jihatdan to'g'ri shakllantirishni o'rganadilar. Ayniqsa, zamonaviy fransuz adabiyoti tilda keng qo'llanilayotgan yangi iboralar va so'zlarni o'zlashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Uchinchidan, fransuz adabiyotining madaniy va tarixiy jihatlari o'quvchilarni ushbu tilda so'zlashuvchi xalqning turmush tarzi, mentaliteti va tarixiy o'zgarishlari bilan tanishtiradi. Bu esa til o'rganish jarayonini yanada mazmunli va ta'sirchan qiladi. Masalan, Viktor Gyugo yoki Aleksandr Dyuma asarlari orqali o'quvchilar nafaqat fransuz tilini, balki uning tarixiy taraqqiyotini ham o'rganishlari mumkin.

Shuningdek, badiiy asarlardan samarali foydalanish usullari – bosqichma-bosqich o'qish, lug'atdan foydalanish, audiokitoblarni tinglash va matn asosida muhokama qilish kabi metodlar til o'rganish samaradorligini yanada oshiradi.

Xulosa qilib aytganda, fransuz tilini o'rganish jarayonida badiiy adabiyotdan foydalanish nafaqat lingvistik bilimlarni oshirish, balki madaniy savodxonlikni ham kengaytiradi. O'quvchilar so'zlarni faqat yodlab qolmay, balki ularning haqiqiy hayotiy vaziyatlardagi qo'llanilishini ham tushunishadi. Shu sababli, fransuz tilini o'rganmoqchi bo'lgan har bir kishi badiiy adabiyotdan unumli foydalanishi tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Camus, A. (1942). L'Étranger. Gallimard.
2. Hugo, V. (1862). Les Misérables. Librairie internationale.
3. Dumas, A. (1844). Les Trois Mousquetaires. Baudry.
4. Prust, M. (1913). À la recherche du temps perdu. Gallimard.
5. Gaval, A. (2004). Ensemble, c'est tout. Le Dilettante.